

BIBLIA

a jej interdisciplinárne reflexie III

MONOGRAFIA

Vlastimil Dufka SJ – Viktor Binder – Ján Ďurica SJ, Bernard Mišovič SJ

Dobrá kniha

Trnava 2013

- © Mgr. Vlastimil Dufka SJ – SLD., Mgr. Viktor Binder –
ThDr. Ján Ďurica SJ, PhD., Mgr. ThLic. Bernard Mišovič SJ, 2013
© Teologická fakulta Trnavskej univerzity, 2013

Biblia a jej interdisciplinárne reflexie III

Mgr. Vlastimil Dufka SJ, SLD. – Mgr. Viktor Binder –
ThDr. Ján Ďurica SJ, PhD., Mgr. ThLic. Bernard Mišovič SJ

Editor: Mgr. Vlastimil Dufka SJ, SLD.

Autor obrázka na obálke: Stano Dusík

Prvé vydanie

Recenzenti: doc. ThDr. Peter Caban, PhD. (Katólicka univerzita v Ružomberku)
ThLic. Miloš Lichner SJ, D.Th. (Teologická fakulta Trnavskej univerzity)

Monografia je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA: Biblia a jej interdisciplinárne reflexie (1/1339/12).

Vydala Dobrá kniha
pre Teologickú fakultu Trnavskej univerzity
ako svoju 1 050. publikáciu, na Slovensku 795.

Dobrá kniha
P. O. Box 26
Štefánikova 44, 917 01 Trnava
tel.: 033 / 59 34 211
fax: 033 / 59 34 226
www.dobrakniha.sk

ISBN 978–80–7141–832–0

OBSAH

Vlastimil Dufka SJ

Predslov editora 5

Vlastimil Dufka SJ

Biblické východiská spevov z Taizé 7

Viktor Binder

Ekofilozofické orientácie vo svetle knihy *Genezis* 38

Ján Ďurica SJ, Bernard Mišovič SJ

Implikácie Božieho slova v dielach Stana Dusíka 65

PREDSLOV EDITORA

Sväté písmo je nevyčerpatelným zdrojom inšpirácie pre život človeka a všetkých jeho prejavov. Posolstvo Biblie sa dotýka nielen myslenia človeka, jeho filozofie, ale je prameňom nových pohľadov a prístupov taktiež pre všetky formy umenia. Novotou a prínosom tejto vedeckej monografie je poukázať na tento interdisciplinárny prienik, v ktorom Sväté písmo so svojím odkazom vstupuje do sveta hudby a výtvarného umenia, a tiež formuje porozumenie vzťahu medzi človekom a stvorenou prírodou. Táto monografia je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA: Biblia a jej interdisciplinárne reflexie (1/1339/12) a obsahuje tri kapitoly.

Autor prvej kapitoly, ktorá má názov *Biblické východiská spevov z Taizé* si všíma prienik textov Svätého písma do spevov z Taizé. Tieto spevy sú neodmysliteľnou súčasťou modlitby nielen ekumenickej komunity bratov vo francúzskej dedinke Taizé, ale formujú život modlitby spoločenstiev najmä mladých ľudí po celom svete. Spevy z Taizé, ktoré majú primárne biblický charakter, sú súčasťou aj liturgických slávení v rôznych kresťanských denomináciách. Na základe biblických textov autor zaradil spevy do piatich tematických oblastí, ktoré odrážajú osobitné akcenty spirituality komunity bratov v Taizé.

Druhý príspevok, *Ekofilozofické orientácie vo svetle knihy Genezis*, mapuje tradíciu ekofilozofického myslenia od Starozákonného obdobia cez antiku, stredovek, novovek až po súčasnosť. Východiskovým bodom je posolstvo knihy Genezis, ktorá (medzi inými) predostrela východiskové myšlienky týkajúce sa vzťahu človeka a stvorenej prírody. Židovsko-kresťanská tradícia mala a stále má významný vplyv na formovanie ekofilozofických ideí o človeku a ekosystéme, ktorého je súčasťou. Novosť príspevku spočíva v poukazaní na skutočnosť, že všetky myšlienkové prúdy, ktoré sa vyvinuli po odkaze Genezis, sú vo veľkej miere nadstavbou na dvoch hlavných interpretáciách posolstva Genezis. Jedna interpretácia hovorí o antropocentricky orientovanom univerze, v ktorom je človek pánom prírody a sám rozhoduje o smerovaní a využití jednotlivých častí ekosystému. Druhá interpretácia hodnotí ekosystém egalitárne, čiže každý jeho prvok má viac-menej rovnakú hodnotu. Čitateľ si bude môcť všimnúť, že každé myšlienkové obdobie sa vyrovnávalo

s obidvoma prúdmi, takže nemožno povedať, že jedna epocha bola orientovaná výhradne jedným, alebo druhým smerom.

Autori tretej kapitoly, ktorá má názov *Implikácie Božieho slova v dielach Stana Dusíka*, sa netradične zameral na tvorbu výtvarného umelca majstra Stana Dusíka v optike jeho typických životných postojov, ktoré ho výrazne charakterizujú. Tieto možno jedným slovom vyjadriť slovom úcta: úcta k človeku, úcta k jeho bytiu, práci a tvorivosti, úcta k ľudskému slovu, hovorenému a najmä písanému, cez ktoré človek komunikuje svoje myšlienky a city. Cez tieto parciálne formy úcty postupne dozrievala jeho úcta k Bohu ako Stvoriteľovi – Poetovi všetkého čo je, čo vzniká a sa tvorí; úcta k Božiemu Slovu ako k Zjaveniu a úcta k vtelenému Božiemu slovu, ktoré má dokonca aj svoju tvár, tvár ktorú následne možno rozoznať v každej ľudskej tvári. Poukázaním na tieto typologické prejavy ich objasňuje, lebo práve ony sú, podľa autora štúdie, typickými implikáciami Božieho slova v živote a v diele Stana Dusíka.

Veríme, že tieto tri príspevky predkladanej vedeckej monografie *Biblia a jej interdisciplinárne reflexie III* budú obohatením čitateľa a inšpiráciou pre ďalšie štúdiá a výskum.

Vlastimil Dufka SJ

BIBLICKÉ VÝCHODISKÁ SPEVOV Z TAIZÉ

Vlastimil Dufka SJ

Úvod

Sväté písmo je základným prameňom a východiskom pre osobnú, ako aj pre komunitnú a liturgickú modlitbu.¹ Každá liturgická modlitba obsahuje anamnetickú časť ako pamiatku spásonosných udalostí,² ktorá vychádza zo Svätého písma a sprítomňuje Božie pôsobenie a oslovenie človeka zo strany Boha.³ Táto modlitba však má rôzne formy prejavu. Nie je prednášaná iba hovoreným slovom, ale aj vo forme spevu. Liturgický spev je teda spievanou liturgickou modlitbou, ktorej základným východiskovým prameňom je Sväté písmo.

Podobne ako liturgický spev, ktorý je výhradne určený pre liturgické slávenia, tak aj iné druhy spevov čerpajú z biblického prameňa. Sväté písmo je tak nenahraditeľným východiskom pre spevy komunitnej modlitby rôznych kresťanských spoločenstiev. Jednou z foriem takýchto spevov sú aj tzv. spevy z Taizé, bez ktorých by sme si ťažko vedeli predstaviť život a modlitbu ekumenickej komunity bratov vo francúzskom mestečku Taizé. Zakladateľom tejto ekumenickej komunity je brat Roger Louis Schütz-Marsauche (1915-2005), ktorý pochádzal zo Švajčiarska. Základnou charakteristikou tejto mužskej komunity je budovanie mostov porozumenia a snaha žiť zmierenie v každom okamihu. Hoci táto komunita mala od svojho začiatku monastický charakter, od päťdesiatych rokov minulého storočia začala prijímať tisíce predovšetkým mladých návštevníkov. Vplyv života a posolstva tejto komunity tak nadobudol medzinárodný rozmer. Keďže charakteristickým prvkom života komunity bratov v Taizé je spoločná modlitba, ktorej spevy majú svoju originalitu a ľahko sa

¹ Pozri tiež: FILIPEK, A.: Liturgia v živote Cirkvi. In: *Zasvätenie do teológie*. Trnava : Dobrá kniha, 2008, s. 277-287.

² CABAN, P.: *Liturgika, Princípy a teológia liturgie*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 2010, s. 18.

³ Jednotlivými prvkami liturgickej modlitby vo vzťahu k hudbe sa zaoberá príspevok: DUFKA, V.: Liturgické slávenie ako základné východisko pre chápanie rituálnej hudby. In: PODPERA, R. (ed.): *Hudba v súčasnej liturgii*. Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV, 2006, s. 59-70. Nižšie v texte pripomíname, že brat Roger bol inšpirovaný svätým Augustínom. K chápaniu Svätého písma u Augustína pozri štúdiu LICHNER, M.: Miesto svätého písma v živote a učení svätého Augustína. In: LICHNER, M., CSONTOS, L., ĎURICA, J.: *Biblia a jej interdisciplinárne reflexie I*. Monografia. Dobrá kniha : Trnava, 2013, s. 9-46.

adaptovali aj do iných jazykov, postupne sa udomácnili nielen v Európe, ale takmer na celom svete. Postupne tak začali vznikať aj slovenské verzie spevov z Taizé,⁴ ktoré sa používajú nielen v rámci ekumenických modlitieb, ale stali sa tiež súčasťou liturgických slávení.⁵

V tejto kapitole najprv stručne predstavíme osobu a dielo zakladateľa komunity bratov v Taizé, brata Rogera, pre ktorého spev bol vždy veľmi dôležitou súčasťou modlitby. Jednotlivé spevy sme zaradili do piatich tematických skupín, ktoré odrážajú niektoré akcenty, ktoré nachádzame v spiritualite komunity bratov z Taizé. Sú to tieto: obraz milujúceho Boha, život v spoločenstve s Bohom, dôvera – očakávanie, pokoj srdca a oslava Boha. Pre lepšiu ilustráciu spevov a ich štruktúry uvádzame aj notové zápisy aspoň niektorých spevov. Napokon, pre úplnosť, uvedieme celkový prehľad biblických perikop, ktoré boli východiskovým prameňom textov, najmä tých spevov z Taizé, ktoré vyšli v slovenskom spevníku.

1. Osoba a dielo brata Rogera, zakladateľa komunity v Taizé

Brat Roger, celým menom Roger Luis Schutz-Marsauche sa narodil 12. mája 1915 vo Švajčiarskej dedinke Provence ako deviate dieťa Charlesa Schutza a jeho manželky Amélie Marsaucheovej. Životné postoje a hodnoty Rogera výrazne poznačila jeho stará mama z matkinej strany, s ktorou sa prvýkrát stretol v roku 1918. Táto Rogerova stará mama počas prvej svetovej vojny prijímala do svojho domu mnohých utečencov. Roger videl, ako trpela rozdelením kresťanov rôznych vierovyznaní a túžila po ich zmierení. O dôležitosti jej svedectva, ktoré mu pomohlo nájsť svoju identitu, brat Roger povedal: „Jej svedectvo mi otvorilo veľmi konkrétnu cestu. Jej rozhodnutie prijímať núdznych a hľadať zmierenie vo svojom vnútri, ma poznačilo na celý život. Našiel som svoju identitu kresťana v tom, že som zmieril v sebe vieru svojich predkov s tajomstvom katolíckej viery, a to bez prerušenia

⁴ *Spevy a modlitby z Taizé*, Bratislava : Lux communication, 2012. Všetky použité spevy v tejto kapitole monografie budú z tohto slovenského spevníka, ktorý vznikol v spolupráci s komunitou bratov z Taizé: © Ateliers et Presses de Taizé, 2001, 2011, 71250 Taizé-Communauté, Francúzsko.

⁵ Prepojením spevov z Taizé s liturgickým slávením sa zaoberala profesorka na Fordam University sr. Judith Marie Kubicki: KUBICKI, J. M.: *Liturgical music as ritual symbol. A Case Study of Jacques Berthier's Taizé Music*, Leuven 1999. 207 s.

spoločenstva s kýmkoľvek.“⁶ Dôležitým obdobím pre Rogera bolo jeho detstvo, počas ktorého – v roku 1931 – ochorel na tuberkulózu a počas liečenia na horách trávil dlhé hodiny čítaním a uvažovaním. Napriek svojej vážnej chorobe si uvedomoval prítomnosť Boha lásky a súcitu, ktorý nie je pôvodcom utrpenia. Jeho choroba bola pre neho výzvou a pripravovala ho na budúcnosť.⁷

V roku 1936 Roger začal študovať teológiu, najskôr v Lausanne a neskôr v Štrasburgu. Počas univerzitných štúdií sa Roger so svojimi priateľmi zamýšľal nad problémom izolovanosti v prežívaní viery a uvažoval nad dôležitosťou komunitného charakteru viery. Tieto úvahy ho viedli k zrodu myšlienky spoločného života.

V roku 1940, teda počas druhej svetovej vojny, sa brat Roger rozhodol opustiť Švajčiarsko a prišiel do malej dedinky v Burgunsku, do Taizé. V tejto dedinke pomáhal ľuďom v tiesni a poskytoval prístrešie politickým utečencom, najmä židom. Jeho túžbou bolo vytvoriť podmienky na spoločný život. V roku 1942 bol nútený odísť do Švajčiarska, kde sa k nemu pripojili ďalší traja muži, s ktorými sa do Taizé vrátil v roku 1944. Ich počet postupne rástol, až v roku 1949 sa „prvých siedmi bratia zaviazali na celý život k materiálnemu i duchovnému spoločenstvu, k celibátu a k spoločnému životu vo veľkej jednoduchosti.“⁸ V tom istom roku prvýkrát cestoval do Ríma na audienciu u pápeža Pia XII.

V roku 1951 komunitu tvorilo už dvanásť bratov, z ktorých niektorí boli poslaní do rozličných častí sveta, aby žili medzi najchudobnejšími. Taktiež brat Roger neskôr navštevoval krajiny, ktoré boli skúšané chudobou alebo rôznymi rozkolmi.

Vzhľadom na to, že komunita bratov sa postupne rozrastala, bolo potrebné, aby brat Roger napísal pravidlá spoločného života. Brat Roger predstavil „Pravidlá Taizé“ v roku 1953, a boli vložené do knihy, ktorá dostala pomenovanie „Pramene Taizé“.

Dôležitý moment v živote komunity bolo stretnutie brata Rogera s pápežom Jánom XXIII., ktorý s radosťou prijal charizmu zmierenia komunity v Taizé. Toto stretnutie sa uskutočnilo v roku 1958 a od toho času pápež každý rok prijímal brata Rogera. Tento vrúcny vzťah k nástupcom Sv. Petra ostával u brata Rogera aj naďalej.

⁶ FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami. Antológia*. Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 20–21.

⁷ Porov. FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami*, s. 10.

⁸ FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami*, s. 12.

Osobitnou udalosťou pre komunitu bola aj návšteva pápeža Jána Pavla II., ktorý prišiel do Taizé dňa 5. októbra 1986. Počas stretnutia s bratmi pápež vyjadril svoju blízkosť komunite nasledujúcimi slovami:

„Drahí bratia, v rodinnej dôvernosti tohto krátkeho stretnutia by som vám chcel vyjadriť svoju náklonnosť a dôveru jednoduchými slovami, ktorými pápež Ján XXIII., ktorý vás mal tak rád, jedného dňa pozdravil brata Rogera: ‚Ach, Taizé, táto malá jar!‘ Prajem si, aby vás Pán chránil ako prichádzajúcu jar a aby vás zachoval malých, v evanjeliovej radosťi a v rýdzosti bratskej lásky. Každý z vás sem prišiel, aby žil v Božom milosrdenstve a v spoločenstve svojich bratov. Preto ste sa zasvätili Kristovi celou svojou bytosťou z lásky k nemu a našli ste jedno i druhé. A navyše, bez toho, aby ste sa o to usilovali, vidíte, ako k vám zovšadiaľ prichádzajú tisíce mladých, ktorých priťahuje vaša modlitba a spoločný život. Ako nemyslieť na to, že títo mladí sú darom a prostriedkom, ktorý vám Boh dáva na povzbudenie, aby ste spolu, v radosťi a sviežosti vášho daru, boli jarou pre všetkých, čo hľadajú skutočný život?“⁹

Keďže do Taizé postupne začalo chodiť množstvo mladých ľudí, v roku 1966 sa uskutočnilo prvé medzinárodné stretnutie mladých v Taizé a od roku 1974 brat Roger písal každoročne list určený mladým. Na bratovi Rogerovi bolo vzácné jeho vnímavé načúvanie. Nechcel sa stavať do pozície duchovného učiteľa pre mladých, ale chcel byť tým, ktorý spolu s nimi kráča na ceste ku Kristovi. Jeho vzťah k mladým ľuďom bol veľmi osobný a priateľský. Netajil sa tým, že stretnutie s mladými je aj pre neho darom.

Do Taizé prichádzali nielen mladí ľudia, ale život tejto ekumenickej komunity oslovil aj viacerých teológov, ku ktorým patril napríklad profesor na Pravoslávnom teologickom inštitúte sv. Sergeja v Paríži, Olivier Clément. Clément charakterizoval komunitu bratov v Taizé takto:

„Život v komunite bol od počiatku viac-menej životom zameraným na prijímanie návštevníkov. Ale novosť prijímania v Taizé spočíva v tom, že sa rozšírilo vzhľadom na potreby súčasnosti. Keďže dejiny v dnešnej dobe podliehajú rýchlym zmenám, novosť takéhoto prijímania je spätá s tromi vzájomne sa podmieňujúcimi myšlienkami. Je to myšlienka zmierenia kresťanov, čiže myšlienka ekumenizmu; myšlienka evanjelizácie zástupov mladých z celého sveta, ktorí zavše nevedia takmer nič o tajomstve viery; myšlienka tvorivého kresťanstva.“¹⁰

⁹ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Pramene Taizé. Lásky každej lásky*. Bratislava : Serafín, 1997, s. 101–102.

¹⁰ CLÉMENT, O.: *Taizé a zmysel života*. Bratislava : Serafín, 1999, s. 31–32.

V revolučnom roku 1989 sa po prvýkrát uskutočnilo stretnutie mladých, organizované bratmi z Taizé v Maďarsku¹¹ a v poľskom meste Wroclaw,¹² čím sa otvorila cesta posolstva bratov aj do „východného bloku“. Hneď nasledujúce Európske stretnutie sa potom uskutočnilo v Prahe.

Brat Roger napísal viaceré knihy, ktoré súviseli so životom komunity v Taizé alebo s otázkami ekumenizmu a kresťanského svedectva. K jeho významným dielam patria „Pravidlá Taizé,“¹³ a „Jednomyselnosť v pluralizme.“¹⁴ Ďalšími dielami, ktoré sa zaoberajú kresťanským svedectvom v súčasnom svete a ekumenizmom, sú: „Žiť Boží dnešok,“¹⁵ „Jednota, nádej života“¹⁶ a „Dynamizmus provizórneho.“¹⁷ Viaceré knihy brata Rogera boli ovplyvnené otázkami mladých ľudí, ktorí po roku 1966 prichádzali do Taizé v stále narastajúcom počte. Jeho kniha „Sila pokojamilovných“¹⁸ otvorila novú etapu jeho literárnej tvorby. Po tejto knihe nasledovali jeho ďalšie tituly: „Slávnosť bez konca,“¹⁹ „Boj a kontemplácia,“²⁰ „Žiť netušené,“²¹ „Úžas lásky,“²² „Nech tvoje púšte zakvitnú“²³ a „Vášnivé očakávanie.“²⁴ V týchto svojich dielach sa brat Roger delí so svojimi duchovnými skúsenosťami a naznačuje svoj kontemplatívny pohľad na skutočnosti. Brat Roger tiež napísal tridsať Listov z Taizé, ktoré boli určené mladým, ktorí každoročne prichádzali na „Púť dôvery“. Veľmi osobné rozprávania o udalostiach, ktoré sa brata Rogera dotkli po roku 1990, vložil do svojich kníh „Vo všetkom pokoj srdca“²⁵ a „Boh môže iba milovať.“²⁶ Spolu s Matkou Terezou z Kalkaty napísal tri knihy: „Križová cesta,“²⁷ „Mária, Matka zmierenia“²⁸ a „Modlitba

¹¹ Pécs (28.4. – 1.5. 1989)

¹² Wroclaw (28.12.1989 – 2.1.1990)

¹³ *La Règle de Taizé* (1953).

¹⁴ *Unanimité dans le pluralisme* (1966).

¹⁵ *Vivre l'aujourd'hui de Dieu* (1958).

¹⁶ *L'unité, l'espérance de vie* (1962).

¹⁷ *Dynamique du provisoire* (1965).

¹⁸ *Violence des pacifiques* (1968).

¹⁹ *Ta fêtes sans fin* (1970).

²⁰ *Lutte et contemplation* (1973).

²¹ *Vivrel'inespéré* (1976).

²² *Étonnement d'un amour* (1979).

²³ *Fleurissenettes des déserts* (1982).

²⁴ *Passion d'une attente* (1985).

²⁵ *En tout la paix du coeur* (1995).

²⁶ *Dieu ne peut qu'aimer* (2001). Táto kniha vyšla v slovenčine: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Boh môže iba milovať*. Bratislava : Serafín, 2005.

²⁷ *Le Chemin de Croix* (1986).

– svieži prameň.“²⁹ Poslednou knihou, ktorú napísal brat Roger a ktorá vyšla iba niekoľko týždňov pred jeho smrťou, je kniha „Netušená radosť.“³⁰ Brat Roger zomrel na následky smrteľného zranenia dňa 16. augusta 2005.

Odkaz života brata Rogera je aj dnes neustále živý a aktuálny. Brat Roger zasvätil svoj život zmiereniu a zmierňovaniu utrpenia najslabších. Marcello Fidanzio hovorí, že „prameň takéhoto záväzku spočíval pre zakladateľa Taizé v hľadaní života v spoločenstve s Bohom.“³¹

2. Obraz milujúceho Boha

Svätý apoštol Ján vo svojom Prvom liste hovorí, že Boh je láska: „Kto nemiluje, nepoznal Boha, lebo Boh je láska;“ (1 Jn 4,8) „A my, čo sme uverili, spoznali sme lásku, akú má Boh k nám. Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“ (1 Jn 4,16) Tento obraz Boha sa hlboko dotkol aj sv. Izáka z Ninive, ktorý povedal, že „Boh môže len jedno: dávať svoju lásku.“³² Toto vyjadrenie sv. Izáka, ktorý žil v šiestom storočí po Kristovi, si osvojil aj brat Roger z Taizé, keď napísal knihu *Dieu ne peut qu'aimer*.³³ Napokon, inšpirovaný týmto textom, hudobný skladateľ a jezuita Joseph Gelineau SJ skomponoval spev *Dieu ne peut que donner son amour*, ktorý v slovenskej verzii dostal názov „Dobry Boh môže len lásku dať“.³⁴

Dob - rý Boh mô - že len lás - ku dať, lás - ku, kto - rá od - púš - ťa. Ó _____
 Dieu ne peut que don - ner son a - mour, no - tre Dieu est ten - dres - se! O _____

²⁸ *Marie, mère de réconciliations* (1987). Táto kniha vyšla aj v češtine: MATKA TERESA Z KALKATY – BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Marie, matka zmíření*. Brno : Cesta, 1991.

²⁹ *La prière, fraîcheur d'une source* (1992).

³⁰ *Pressens-tu un bonheur?* (2005). Táto kniha vyšla v češtine: BRATR ROGER Z TAIZÉ, *Netušená radosť*. Kostelní Vydří : Karmelikánske nakladatelství, 2006.

³¹ FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRATR ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami*, s. 21.

³² BRATR ROGER Z TAIZÉ, *Boh môže iba milovať*, s. 70.

³³ BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*. Bratislava : Serafín, 2005.

³⁴ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 22.

Emi Hmi Emi Emi Hmi C Ami D C⁶ Hmi Ami

(Náš Boh je ne - ha.) Náš Boh je ne - ha. Ó (Náš Boh od - pús - ťa.) Náš Boh od - pús - ťa.
 (Dieu est ten - dres - se.) Dieu est ten - dres - se. O (Dieu qui par - don - ne.) Dieu qui par - don - ne.

Tento spev spája lásku s odpustením, ktoré je najcharakteristickejším znakom Božej lásky voči človekovi, ako to výrečne ilustruje Podobenstvo o márnotratom synovi (Lk 15,11-32). Text piesne približuje obraz Boha výrazom *tendresse* – neha, nežnosť, láska. Spev „Dobry Boh môže len lásku dať“ sa spieva spolu so sólamy, ktoré vychádzajú zo žalmu 103 (Ž 103,1-4.6.8.11-12). Tento žalm ešte výraznejšie prehlbuje obraz láskavého Boha, ktorý odpúšťa, lieči ľudské neduhy a vykupuje život zo záhuby: „Dobroreč, duša moja, Pánovi a celé moje vnútro jeho menu svätému. Dobroreč, duša moja, Pánovi a nezabúdaj na jeho dobrodenia. Veď on ti odpúšťa všetky neprávosti, on lieči všetky tvoje neduhy; on vykupuje tvoj život zo záhuby, on ťa venčí milosrdenstvom a milosťou.“ (Ž 103,1-4)

Brat Roger si uvedomoval, že jednou z najväčších prekážok viery v Boha je predstava, že Boh odsudzuje človeka a trápi ho. Preto často zdôrazňoval mladým ľuďom, že Boh odpúšťa a miluje.

Obraz milujúceho a darujúceho Boha neostal v živote brata Rogera iba nádhernou ideou alebo piesňou, ale pretváral celý jeho život a sprostredkovanie Krista sa stalo programom komunity, ktorú založil. Brat Roger o počiatkoch života v Taizé píše: „V Taizé nám bolo od začiatku jasné, že chceme robiť všetko preto, aby sme žili Krista pre iných a aby sme zmierňovali ľudské utrpenie.“³⁵ Veľmi dobrý príklad tohto zmierňovania utrpenia videl brat Roger vo svojej starej mame, ktorá počas prvej svetovej vojny prijímala vo svojom dome, severne od Paríža, ľudí hľadajúcich prístrešie. Keď brat Roger v roku 1940 opustil Švajčiarsko, aby žil vo Francúzsku, opäť zúrila vojna a on nepochyboval o tom, že musí pomáhať ľuďom, ktorí žili v nebezpečenstve.³⁶ V tejto vzácnej službe ľuďom mu pomáhala aj jeho sestra Geneviève, ktorej službu si brat Roger nesmierne vážil a pochopil, „že predovšetkým

³⁵ BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Boh môže iba milovať*, s. 73.

³⁶ Porov. BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Boh môže iba milovať*, s. 74.

dobrota srdca jej umožnila prestáť toľko udalostí. Dobrota srdca je neoceniteľnou hybnou silou.³⁷

Boh, ktorý je láskou, je neustálou výzvou pre človeka, aby sa na svojej životnej ceste nenechal odradiť strachom. Svätý apoštol Ján vo svojom Prvom liste povzbudzuje svojich poslucháčov k tomu, aby dokonalou láskou prekonávali strach, keď hovorí: „V láske niet strachu, a dokonalá láska vyháňa strach, lebo strach má v sebe trest, a kto sa bojí, nie je dokonalý v láske.“ (1 Jn 4,18) Túto výzvu k odvahe žiť pre lásku a nestrachovať sa, vyjadruje aj spev *Bóg jest miłością*, ktorý má v slovenčine názov „Náš Boh je láska“:³⁸

= 78 A D A C#mi F#mi Hmi Hmi E
 C# D A C#mi F#mi Hmi Hmi E

Náš Boh je lás - ka, maj - te od - va - hu žiť kvô - li lás - ke.
 Bóg jest mi - łość - cią miej - cie od - wa - gę żyć dla mi - łość - ci.

A Hmi Hmi A E F#mi Hmi E A
 D D C# D F#mi D E A

Náš Boh je lás - ka. Ne - stra - chuj - te sa.
 Bóg jest mi - łość - cią. Nie - lę - kaj - cie się.

V pätnástej kapitole Evanjelia podľa Jána nachádzame jedno z najradikálnejších vyjadrení prejavu lásky. Ježiš tu hovorí o „svojom prikázaní“, teda o prikázaní, ktoré mu je mimoriadne blízke a vlastné: „Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás. Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov. Vy ste moji priatelia, ak robíte, čo vám prikazujem.“ (Jn 15,12-14) Ježiš nielen že nazýva svojich nasledovníkov svojimi priateľmi, ale on sám im dáva príklad tým, že kladie svoj život za všetkých ľudí. Ježiš je teda prvý, ktorý vychádza s iniciatívou a ukazuje nám, ako máme milovať. Vo svojom Prvom liste hovorí Ján, že „láska je v tom, že nie my sme milovali Boha, ale že on miloval

³⁷ BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Boh môže iba milovať*, s. 77.

³⁸ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 94.

nás a poslal svojho Syna ako zmiernu obeť za naše hriechy.“ (1 Jn 4,10) Vyššie uvedené texty, najmä Jn 15,13 boli inšpiráciou pre spev *Grande est ta bonté*, ktorá má v slovenčine názov „Väčšej lásky nemá nik.“³⁹ Autorom spevu je Joseph Gelineau SJ:

Váč - šej lás - ky ne - má - nik, než ten, kto - rý svoj ži -
Il n'est pas de plus grand a - mour que de don - ner sa vie

vot dá za pria - te - lov. Ó
pour ceux qu'on ai - me. O

A - kú veľ - kú lás - ku máš, Bo - že, k nám. Ó
Grande est ta bon - té, Sei - gneur, en - vers nous! O

Tento spev „Väčšej lásky nemá nik“ nemožno spievať bez sóla. Do úsekov, ktoré sú označené ako A a B, zaznievajú tiež biblické texty, tentoraz však zo Starého zákona. Text sóla zo žalmu 145 používa výber veršov 1.3.8-9,16-19,21. Oslavné verše žalmu poukazujú na Božiu veľkosť, milosrdenstvo, láskavosť, spravodlivosť, na jeho dobrotu a blízkosť „všetkým, čo ho vzývajú úprimne.“ (Ž 145,18) Spev veľmi vhodne spája Starozákonný text žalmu, ktorý vykresľuje Božie vlastnosti a ktoré sa naplno zjavujú v osobe Ježiša Krista, ktorý za svojich priateľov položil svoj život.

Nie je náhodné, že texty spevov z Taizé častejšie vychádzajú z evanjelia alebo listov evanjelistu Jána. Bezpochyby má na tom zásluhy brat Roger, ktorému boli slová apoštola Jána veľmi blízke, ako o tom píše Marcello Fidanzio: „V srdci hľadania brata Rogera leží objav Božej lásky ku každému človeku. Zvlášť blízke mu boli slová

³⁹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 30.

z Jánovho evanjelia, ktoré si často pripomínal a opakoval: „Ježiš Kristus neprišiel na zem, aby súdil svet, ale aby skrze neho každý človek bol spasený, zmierený.“ (Porov. Jn 3,17)⁴⁰

Ďalším spevom z Taizé, ktorého text zjavne vychádza z Jánovho evanjelia je spev *Viešpatie, tu viskážinai*, ktorý je v slovenskej mutácii známy pod názvom „Pane, mám ťa rád.“⁴¹

Dmi Gmi Bb Dmi Ami Dmi Gmi F Bb Bb Dmi C Fine F Bb Gmi Dmi Gmi C Da Capo

Pane, mám ťa rád, ty to vieš, dobre vieš, že ťa mám rád. O O
 Viešpa-tie, tu vis-ką ži - nai. Tu ži - nai, kadta - ve my-liu. O O

Tento spev parafrázuje tretie vyznanie Petra, ktoré povedal Ježišovi pri Tiberiadskom mori: „Pane, ty vieš všetko, ty dobre vieš, že ťa mám rád.“ (Jn 21,17) Po tomto Petrovom vyznaní mu Ježiš povedal: „Pas moje ovce! Veru, veru, hovorím ti: Keď si bol mladší, sám si sa opásal a chodil si, kade si chcel. Ale keď zostarneš, vystrieš ruky, iný ťa opáše a povedie, kam nechceš.“ (Jn 21,17-18) Petrovo vyznanie teda predchádzalo tie Ježišove slová, ktoré sa týkali Petrovho poslania a ktorého detailné uskutočnenie Peter ešte nemohol v tom čase vedieť. Peter vedel, že sa už vo svojom živote nebude môcť spoliehať iba na seba (porov. Ž 9,11), veď trojité zapretie svojho Majstra ho o tom dostatočne presvedčilo... To, čo Peter s istotou vedel, že Ježiš je Pán, ku ktorému sa môže vždy utiekať (porov. Ž 16,1-2) a ktorý mu bude ukazovať ďalšiu cestu života (porov. Ž 16,11). Vďaka tomuto stretnutiu s Ježišom si mohol Peter uvedomiť, že sa Pán od neho neodvracia, že ho neodvrhne ani neopúšťa, veď Boh je spásou (Ž 27,8-9).

Text sólových spevov, ktoré vychádzajú z veršov žalmov: Ž 116,1-2.11; Ž 9,11; Ž 27,8-9; Ž 116,9 teda veľmi vhodne dopĺňajú slová Petrovho vyznania a implicitne naznačujú Petrovu situáciu. Uvedené verše zo žalmov popritom vhodne korešpondujú aj so situáciou dnešného človeka, ktorý je vždy nanovo pozvaný, aby si uvedomoval

⁴⁰ FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami*, s. 22.

⁴¹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 89.

miesto Boha vo svojom živote⁴² a že jedine v Bohu možno nájsť pravú plnosť radosti.⁴³ Aj súčasný človek má skúsenosť, že mu nestačí, aby sa spoliehal iba na svoje sily,⁴⁴ a že musí hľadať vo svojom srdci Božiu tvár, aby tak objavil aj svoju ľudskú tvár a vlastnú identitu.⁴⁵

Obraz lásky je bohato prezentovaný aj v spisoch svätého apoštola Pavla. Jedným z najznámejších hymnov je jeho hymnus na lásku (1 Kor 13,1-13). Apoštol Pavol si živo uvedomuje Božiu lásku, ktorá mu bola zjavená v Ježišovi Kristovi a vo svojom Liste Rimanom si kladie otázku: „Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie, úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč? Ako je napísané: ‚Pre teba nás usmrcujú deň čo deň, pokladajú nás za ovce na zabitie.‘ Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje.“ (Rim 8,35-37) Na predchádzajúce otázky si Pavol napokon odpovedá: „A som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.“ (Rim 8,38-39) Slová apoštola Pavla sú podkladom pre spev *Nothing can ever*, ktorého slovenská verzia má názov „Nič nás nebude môcť odlúčiť“:⁴⁶

♩ = 72 G Emi C⁶ $\frac{G}{D}$ D Emi C Hmi Emi Ami Emi Hmi C

Nič nás ne-bu-de môcť od - lú - čiť od lás - ky Bo - žej k nám. Tú veľ - kú lás - ku
 No - thing can - e - ver come be - tween us and the love of God, the love of God re-

⁴² „Ty si môj Pán. Pre mňa niet šťastia bez teba“ (Ž 16,2).

⁴³ „U teba je plnosť radosti, po tvojej pravici večná slasť“ (Ž 16,11).

⁴⁴ „Na teba sa spoľahnú tí, čo tvoje meno poznajú, veď ty, Pane, neopúšťaš tých, čo ťa hľadajú“ (Ž 9,11).

⁴⁵ „V srdci mi znejú tvoje slová: ‚Hľadajte moju tvár!‘ Pane, ja hľadám tvoju tvár.“ (Ž 27,8)

⁴⁶ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 50.

G G F# Emi Emi D Fine Ami D F# Emi G/D Ami Ami C D

zja - vil nám Je - žiš Kris - tus. Ó Ó
vealed to us in Christ Je - sus. O O

Texty sól využívajú, okrem vlastného textu apoštola Pavla (Rim 8,30-32. 38-39), aj verše zo žalmu 56, ktoré vhodne korešpondujú s Pavlovým textom: „Kedykoľvek ma popadne strach, spolieham sa na teba. Na Boha, ktorého slovo velebím, na Boha sa ja spolieham a nebojím sa: ved' čože mi môže urobiť človek?“ (Ž 56,4-5); „Na Boha, ktorého slovo velebím na Pána, ktorého slovo velebím, na Boha sa ja spolieham a nebojím sa: ved' čože mi môže urobiť človek?“ (Ž 56,11-12); „...lebo ty si mi život zachránil pred smrťou a nohy pred pádom, aby som kráčal pred Bohom vo svetle žijúcich.“ (Ž 56,14)

3. Život v spoločenstve s Bohom

Do Taizé prichádzajú ročne tisíce mladých ľudí, ktorí hľadajú zmysel svojho života a pýtajú sa, k čomu ich Boh povoláva. Bratia z Taizé mladých počúvajú, „aby oni mohli nielen vyjadriť svoje obmedzenia a zranenia, ale aj objaviť svoje dary a hlavne pocítiť život v spoločenstve s Bohom, s Kristom, s Duchom Svätým.“⁴⁷ Brat Roger vo svojej knihe „Pramene Taizé“ naznačuje, že v hĺbke srdca človeka je „tiché očakávanie prítomnosti“, ktoré je túžbou po Bohu: „Nech si kdekoľvek na svete, chcel by si postrehnúť tajomstvo skryté v najhlbšom vnútri svojho srdca: tušíš v sebe, hoci prechodné, tiché očakávanie prítomnosti? Už toto jednoduché očakávanie, táto jednoduchá túžba po Bohu je začiatkom viery.“⁴⁸

Túžba po Bohu je vyjadrená v speve *Notre âme attend*,⁴⁹ ako to možno vidieť v slovenskej verzii tohto spevu: „Môj Pán, vždy môžem ťa nájsť; si túžba srdca

⁴⁷ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 11.

⁴⁸ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Pramene Taizé. Láska každej lásky*, s. 9.

⁴⁹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 51.

odveká.⁵⁰ Sólové spevy vhodne doplňajú toto vyjadrenie túžby po Bohu a vychádzajú z nasledujúcich žalmových perikop: Ž 63,2; Ž 35,18; Ž 42,2.3.10.

Vedomie Božej prítomnosti, ktorá pretvára ľudské srdce v nové stvorenie, sprítomňujú slová z knihy Zjavenia svätého apoštola Jána: „A počul som mohutný hlas od trónu hovoriť: ‚Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi! A bude medzi nimi prebývať; oni budú jeho ľuďom a sám Boh – ich Boh – bude s nimi. Zotrie im z očí každú slzu a už nebude smrti ani žiaľu; ani náreku, ani bolesti viac nebude, lebo prvé sa pominulo.‘ A ten, čo sedel na tróne, povedal: ‚Hľa, všetko robím nové.‘ A hovoril: ‚Píš: Tieto slová sú verné a pravdivé.‘“ (Zjv 21,3-5) Táto perikopa, ktorá hovorí na jednej strane o Božej blízkosti a prítomnosti medzi ľuďmi a na druhej strane o Božej pretvárajúcej moci, je podkladom spevu *See, I am near*, ktorý v slovenskej verzii má názov „Hľa, ja som tu.“⁵¹

Hľa, ja som tu, vra - ví Pán. Hľa, všet - ko ro - bím no - vé.
See, I am near, says the Lord. See, I make all things new.

Texty k sólovým spevom používajú perikopy z knihy proroka Izaiáša: Iz 40,8-11. 25-26; Iz 49,13; Iz 40,31; Iz 43,19. S textom Zjv 21,5 korešponduje najmä perikopa z Iz 43,19: „Hľa, ja robím čosi nové, teraz to klíči, nebadáte? Áno, urobím cestu na púšti a rieky na pustatine.”

Túžbu po zotrúvaní v prítomnosti a v spoločenstve s Pánom vyjadrili učenici, ktorí po Ježišom zmŕtvychvstaní kráčali do Emauz. Pán sa k nim vtedy pridal ako neznámy cudzinec, postupne s nimi nadviazal rozhovor a začal im vysvetľovať časti

⁵⁰ Pôvodná, francúzska verzia spevu vychádza zo žalmu 33,20-21.

⁵¹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 95.

Písma, ktoré sa na neho vzťahovali. Až napokon, keď prišli do Emmauz a Ježiš sa tváril, že chce ísť ďalej, učeníci mu povedali: „Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil!“ (Lk 24,29) Vtedy Ježiš vošiel do ich domu a zostal s nimi, kde ho počas lámania chleba spoznali. Spojenie tohto zvolania: „zostaň s nami,“ spolu s rozpoznaním cudzinca ako toho, ktorý je ich Pánom a ktorý je samotným Ježišom Kristom, tvorí podklad spevu *Mane nobiscum* – „Zostaň s nami:“⁵²

Zo - staň s na - mi, Pa - ne Je - ži - šu Kris - te.
Ma - ne no - bis - cum, Do - mi - ne Je - su Chris - te.

Tento spev je osobitne vhodný pre spoločnú modlitbu, kde si vždy nanovo možno sprítomniť Ježišov prísľub: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18,20)

Modlitba, ktorej integrálnou súčasťou sú aj spevy z Taizé, neobsahuje iba čítané alebo hovorené slovo, hoci počúvanie Božieho slova v modlitbe nikdy nechýba. Veľkým darom pre modlitbu je modlitba v tichu, ako aj spočinutie v Božej blízkosti, v zmysle Ježišových slov: „Ostaňte tu a bdejte so mnou!“ (Mt 26,38) Tieto slová, ktoré Ježiš povedal učeníkom v Getsemanskej záhrade, sa stali podnetom k spevu *Bleibet hier*, ktorý má v slovenčine názov „Zostaňte:“⁵³

$\text{♩} = 72$ *p* Dmi $\frac{\text{Gmi}^6}{\text{D}}$ Dmi $\frac{\text{Gmi}^6}{\text{D}}$ Dmi C *f* F C *p* Dmi $\frac{\text{Gmi}^6}{\text{D}}$ A⁴ A

Zo - staň - te a bdej - te so mnou, bdej - te a pros - te, bdej - te a pros - te.
Blei - bet hier und wa - chet mit mir. Wa - chet und be - tet, wa - chet und be - tet.

Na modlitbe bratov z Taizé si možno všimnúť ich striedme používanie slov. Napokon ani brat Roger nepatril k tým, ktorí by hovorili alebo písali rozsiahle kázne či traktáty. Naopak, vždy sa snažil zachytiť podstatu, to, čo bolo súčasťou aj jeho skúsenosti.

⁵² *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 99.

⁵³ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 8.

Súčasťou osobnej skúsenosti brata Rogera bola aj jeho kríza, ktorú prežíval počas svojho štúdia v roku 1937. Táto kríza nespočívala v tom, že by spochybňoval existenciu Boha, ale v tom, že pochyboval o možnosti žiť v spoločenstve s Bohom. Mal dojem, že s Bohom nemôže čestne hovoriť. Táto jeho pochybnosť sa postupne rozplynula vtedy, keď Rogerovi ochorela sestra a keď objavil, že sa môže modliť slovami žalmu 27: „Pane, ja hľadám tvoju tvár.“ (Ž 27,8) Modlitba týmito slovami, ktorá bola spojená s jeho túžbou po Bohu, sa bratovi Rogerovi javila pravdivá a čestná.⁵⁴ Dôveru v Boha Roger nadobudol vtedy, keď raz čítal a porozumel slovám, že „Kristus nám umožňuje spoznať Boha.“⁵⁵ Kristus a jeho Duch Svätý, ktorý pôsobí v každom človeku, je tým, ktorý nás uvádza do spoločenstva s Bohom.

Spomínaný žalm 27 na jednej strane vyjadruje odhodlanie hľadať Pánovu tvár, na druhej strane obsahuje aj slová, ktoré sa spájajú s dôverou a s „videním“ dobrodení Pána: „Verím, že uvidím dobrodenia Pánove v krajine žijúcich. Očakávaj Pána a buď statočný; srdce maj silné a drž sa Pána.“ (Ž 27,13-14) Tento rozmer dôvery žalmistu, že uvidí dobrodenia Pána, súvisí aj s dôverou vo „videnie“ Pôvodcu týchto dobrodení.⁵⁶ Tieto dva aspekty, hľadanie Pána (jeho tváre) a „videnia“ Pána alebo „hľadania“ na neho, nachádzame v žalme 34: „Hľadal som Pána a on ma vyslyšal a vytrhol ma zo všetkej hrôzy. Na neho hľadajte a budete žiarit' a tvár vám nescervenie hanbou.“ (Ž 34,5-6) Šiesty verš tohto žalmu je tiež východiskovým textom pre spev *Qui regarde vers Dieu*, ktorého slovenský názov je „Hľaď na Pána“. Texty sólových spevov, ktorých notovú podobu neuvádzame, vychádzajú z toho istého žalmu a používajú verše 2 –11:⁵⁷

⁵⁴ Taliansky spisovateľ a priateľ Komunity z Taizé, Marcello Fidanio, hovorí, že brat Roger bol inšpirovaný sv. Augustínom, keď ponúka „jednoduchú cestu, na ktorej každý môže objaviť možnosť žiť v spoločenstve s Bohom: ‚Prostá túžba po Bohu je už začiatkom viery.‘“ (Porov.: FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami*, s. 21–22). K samotnej problematike počiatku viery a milosti pozri tiež: LICHNER, M.: „Teologická analýza diela De correptione et gratia a možné nové chápanie problematiky milosti.“ In: *Teologický časopis*, r. 10, 2012, č. 1, s. 29-58.

⁵⁵ Porov.: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami*, s. 25–26.

⁵⁶ Inšpiratívnu štúdiu k chápaniu Božej dobroty ponúka: BENKOVSKÝ, J.: Aby sme cítili dobrotu Boha. In: *Viera a život*, roč. 23, 2013, č. 4, s. 54–66.

⁵⁷ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 57.

Gmi Cmi F B Cmi E^b Cmi F Gmi Cmi E^b
 Hľad' na Pá - na a bu - deš žia - riť a tvo - ja tvár ne - sčer - ve - nie
 Qui re - gar - de vers Dieu res - plen - di - ra, sur son vi - sa - ge, plus d'a - mer-

D Gmi F B E^b Cmi Gmi D Gmi Gmi G F Cmi E^b D Gmi
 han - bou, a tvo - ja tvár ne - sčer - ve - nie han - bou. Ó Hľad' na
 tu - me, sur son vi - sa - ge, plus d'a - mer - tu - me. O Qui re-

Taktiež spev číslo 54, *Oculi nostri*, naznačuje upriamenie pohľadu na Pána: „*Oculi nostri ad Dominum Jesum, oculi nostri ad Dominum nostrum.*“ Tento spev vychádza zo žalmu 123,2: „Ako oči sluhov hľadia na ruky svojich pánov, ako oči služobník hľadia na ruky svojej panej, tak hľadia naše oči na Pána, nášho Boha, kým sa nezmiluje nad nami.“

Keď brat Roger hovoril o vzťahu s Bohom, hovoril ako o niečom, „čo je prítomné hlboko v každom človeku: „Spoločenstvo so živým Bohom sa dotýka toho jedinečného a najosobnejšieho v hĺbke ľudskej bytosti.“⁵⁸ Toto spoločenstvo s Bohom nám sprostredkoval a neustále sprostredkuje Ježiš Kristus,⁵⁹ ktorý počas svojho verejného pôsobenia vstupoval do veľmi osobného kontaktu s ľuďmi. Ježiš napríklad neváhal vojsť do domu mýtnika Zacheja (Lk 19,2-9), vstúpil do dialógu s hriешnou ženou a odpustil jej hriechy (Lk 7,37-50), alebo viedol rozhovor so samaritánkou (Jn 4,5-43). Stretnutie Ježiša so samaritánkou bolo osobitné aj v tom, že sa jej Ježiš dáva poznať ako prameň živej vody: „Keby si poznala Boží dar a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: ‚Daj sa mi napit‘, ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu.“ (Jn 4,10) Pri tomto dialógu so samaritánkou Ježiš otvára význam tejto vody, keď hovorí: „Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane

⁵⁸ FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami*, s. 21.

⁵⁹ O tom, že Boh sa chce stretnúť s človekom, hovorí spev 98, *Il Signore ti ristora*. Text tohto spevu pochádza od sv. Ambróza z Milána a jeho slovenská verzia hovorí: „Vedz, že obnoví ťa náš Pán. Náš Boh ťa neodháňa. Pán príde, chce sa s tebou stretnúť. Príde, chce byť s tebou.“

sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ (Jn 4,14) Tento dialóg Ježiša so samaritánkou, ako aj obraz „prameňa živej vody“ je podkladom spevu *Kristus, din Ande*, ktorý je v slovenčine známy pod názvom „Kriste, tvoj Duch býva v nás.“⁶⁰

Dmi C E A F B♭ Gmi F Gmi Dmi C Gm

Kris - te, tvoj Duch bý - va v nás, on je nám pra - me - ňom ži - vej vo - dy.
Kris - tus, din An - de i oss är en käl - la med por - lan - de vat - ten.

Spev „Kriste, tvoj Duch býva v nás“ explicitne vyjadruje skutočnosť, že prameňom živej vody⁶¹ je Duch Ježiša Krista, je to Duch Svätý. O Duchu Ježiša Krista hovorí aj nasledujúci spev: „Spiritus Jesu Christi, Spiritus caritatis, confirmet cor tuum.“⁶² Tento spev vychádza z textu Druhého listu sv. Pavla Solúnčanom: „Sám náš Pán Ježiš Kristus a Boh, náš Otec, ktorý nás miluje a vo svojej milosti nám dal večnú útechu a dobrú nádej, nech poteší vaše srdcia a upevní vás v každom dobrom diele a slove.“ (2 Sol 2,16-17) Pánov Duch nielen posilňuje srdce človeka, ale ho aj oživuje,⁶³ ako o tom hovorí spev *Dominus Spiritus est*,⁶⁴ ktorý vychádza z textu Druhého listu sv. apoštola Pavla Korint’anom: „On nás urobil súcich za služobníkov Novej zmluvy, a nie litery, ale Ducha; lebo litera zabíja, kým Duch oživuje... Pán je Duch; a kde je Pánov Duch, tam je sloboda“ (2 Kor 3,6.17):

⁶⁰ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 88.

⁶¹ Výraz „prameň živej vody“ obsahuje aj spev číslo 21, *De nocte iremos*. Slovenský text: „Tmou kráčaťme, tmou a nocou, prameň živej vody hľadáme. Len náš smäd nám svetlo dáva, len náš smäd nám svetlo dáva.“ Tento text vychádza zo slov sv. Jána z Kríža. Ďalším spevom, ktorý sa dotýka obrazu prameňa živej vody, je spev číslo 68: *Tu sei sorgente viva*, ktorého slovenská verzia textu hovorí: „Náš prameň živej vody, ty si lásky žiar, oheň v nás. Príď k nám, Duchu Svätý, príď k nám, Duchu Svätý.“ Pozvanie k „vode života“ nájdeme aj v speve číslo 13: „*Let all who are thirsty come. Let all who wish receive the water of life freely. Amen, come Lord Jesus. Amen, come Lord Jesus.*“ Tento text vychádza zo Zjv 22, 17b. 20b: „Kto je smädny, nech príde, a kto chce, nech si naberie zadarmo vody života... Amen. Príď, Pane Ježišu!“

⁶² *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 62.

⁶³ Tematika o Duchu Svätom je prítomná vo viacerých spevoch, napríklad: *Tui amoris ignem* (spev 67), *Veni Creator* (kánon, spev 73), *Veni Creator* (litánie, spev 74), *Príď k nám, Duchu Stvoriteľa – Veni Spirito creatore* (spev 75), *Veni Lumen* (chorál, spev 76), *Veni Sancte Spiritus* (spev 77), *Veni lumen cordium I, II* (spevy 92, 93). Prítomnosť Ducha Svätého je v spevoch naznačená aj symbolikou ohňa. V speve 72, *Dans nos obscurités*, síce nie je spomínaný Duch Svätý, ale cez symboliku ohňa, spev implicitne o ňom hovorí: „Do tmy našich dní nám dávaš svoj oheň, ktorý viac nezhasne, ktorý viac nezhasne, ktorý nikdy nezhasne.“

⁶⁴ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 83.

Ami G C G/H C Dmi G F C/E Ami Ami C Emi F C Dmi G

Do-mi-nus Spi-ri-tus est. Spi-ri-tus au-tem vi - vi-fi-cat. Spi-ri-tus au-tem vi - vi-fi-cat.---

Okrem symboliky vody, ktorá sa spája s osobou Ježiša Krista, spevy z Taizé – v súvislosti s Kristom – využívajú aj symboliku svetla. Výrazne to môžeme vidieť napríklad v speve *Jésus le Christ*,⁶⁵ ktorého slovenská verzia textu hovorí: „Prebývaš v nás, môj Boh, svetlo láska, bráň temnotám k môjmu srdcu preniknúť. Prebývaš v nás a nádej nám dávaš, nepokoj vo svojej láske spál.“⁶⁶ Symbol svetla využíva aj spev *La ténèbre*,⁶⁷ ktorý hovorí, že pred Bohom ani tmy nie sú tmou a „noc sa rozjasní ako deň.“ (Ž 139,12) Slovenská verzia tohto spevu, „Tvoja láskavosť,“ vychádza zo žalmu 36: „Pane, tvoje milosrdenstvo siaha po nebesia a tvoja vernosť až k oblakom.“ (Ž 36,6).

Taktiež latinský kánon *Jesu redemptor*⁶⁸ hovorí o Ježišovi ako o svetle a odraze Otca: *Jesu redemptor omnium, tu lumen et splendor Patris, tibi sit gloria, tibi Jesu sit gloria.*⁶⁹ Symbol svetla je taktiež súčasťou spevu *Christe, lux mundi*, ktorý vychádza z textu Evanjelia sv. Jána, kde Ježiš hovorí: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života.“ (Jn 8,12) Tento spev nemá slovenskú verziu:⁷⁰

⁶⁵ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 35.

⁶⁶ Zo žalmu 139 vychádza text spevu *La ténèbre* (spev 42), ktorý hovorí, že pred Bohom ani tmy nie sú tmou a „noc sa rozjasní ako deň.“ (Ž 139,12). Slovenská verzia tohto spevu, „Tvoja láskavosť,“ vychádza zo žalmu 36: „Pane, tvoje milosrdenstvo siaha po nebesia a tvoja vernosť až k oblakom.“ (Ž 36,6).

⁶⁷ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 42.

⁶⁸ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 34.

⁶⁹ Predklad: Ježišu, Vykupiteľ všetkého živého, ty si svetlo a odraz Otca, tebe buď sláva, tebe, Ježiš, buď sláva.

⁷⁰ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 86.

Chri - ste, lux mun - di, qui se - qui - tur te ha - be - bit lu - men vi - tae, lu - men vi - tae.

V choráli *Veni Lumen*⁷¹ je „svetlom srdca“ nazvaný Duch Stvoriteľ: „Veni Creator Spiritus. Veni lumen cordium, veni lumen cordium.“ Týmto svetlom, ktoré je na dne srdca, ktoré je „vnútorným Svetlom“, brat Roger nazýva Ducha Svätého, keď vyslovil modlitbu: „Duchu Svätý, vnútorné Svetlo, do obrábanej zeme nášho života vkladáš pokornú dôveru v teba. Chceli by sme ťa prijať tak jednoducho, ako ťa prijali chudobní evanjelia.“⁷²

4. Dôvera – očakávanie

Z prítomnosti Krista v srdci človeka vyvierajú dôvera. Dôvera pramení v Bohu a je jednou zo skutočností, ktoré do života prinášajú radosť a ktoré robia život krásnym. O dôvere brat Roger napísal: „Dôvera nám dovoľuje napredovať aj napriek neúspechom, robí nás schopnými nezištne milovať.“⁷³ „Kto žije pre Boha, uvedomuje si, že celá jeho existencia závisí od dôvery v Krista a v Ducha Svätého.“⁷⁴ Táto dôvera v Boha rastie a rozvíja sa v hĺbke srdca a nemožno ju nikomu nanútiť argumentmi.

Za bratom Rogerom často prichádzali mladí ľudia a v rozhovore chceli dostať odpovede na otázky, ktoré sa týkali ich vlastnej identity alebo realizácie: Ako môžem byť sám sebou a ako sa mám realizovať? Vtedy sa brat Roger zamýšľal nad slovami jedného z jeho spolubratov, ktorý povedal: „Kristus mi neverí: ‚bud’ sám sebou‘, ale vraví: ‚bud’ so mnou‘, Kristus nám nehovorí: ‚Hľadaj sám seba‘, ale ‚Nasleduj ma!“⁷⁵ Nasledovanie Krista však znamená vydať sa na cestu dôvery a na tej ceste zotrvať. K takejto dôvere vyzýva aj svätý apoštol Pavol, keď v Liste Filipanom napísal: „O nič

⁷¹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 76. Spevník obsahuje aj ďalšie dva spevy *Veni lumen cordium I – II* (čísla 92, 93). Sú to aklamácie – zvolania pri prosbách.

⁷² BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 17.

⁷³ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 10.

⁷⁴ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 46.

⁷⁵ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 46.

nebuďte ustarostení. Ale vo všetkom modlitbou, prosbou a so vzdávaním vďaky prednášajte svoje žiadosti Bohu. A Boží pokoj, ktorý prevyšuje každú chápacosť, uchráni vaše srdcia a vaše mysle v Kristovi Ježišovi.“ (Flp 4,6-7) Tieto Pavlove slová inšpirovali autora spevu *Fiez-vous en Lui*, „Dôverujte mu:“⁷⁶

Dô - ve - ruj - te mu, ne - boj - te sa. Duch po - ko - ja zo - sta -
 Fi - ez - vous en Lui, ne craig - nez pas. La paix de Dieu gar - de -

ne vo vás. Dô - ve - ruj - te mu. Al - le - lu - ia, al - le - lu - ia!
 ra vos cœurs. Fi - ez - vous en Lui. Al - le - lu - ia, al - le - lu - ia!

Slovami „Ad te, Domine, levavi animam meam, Deus meus, in te confido“ začína 25. žalm, v ktorom žalmista vyjadruje svoju dôveru v Boha. Podobným spôsobom sa s dôverou na Ježiša Krista obracia autor kánonu *Ad te, Jesu Christe, levavi animam meam*:⁷⁷

Ad te Je - su Chris - te le - va - vi a - ni - mam me - am. Sal - va - tor mun - di, in te spe - ra - vi. Ad

„In te confido“⁷⁸ je názov ďalšieho spevu, ktorý sa inšpiroval žalmom 25. Podobne ako v predchádzajúcom speve sa táto dôvera vkladá do Ježiša Krista:

⁷⁶ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 81.

⁷⁷ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 97. Slovenský preklad: „K tebe, Ježišu Kriste, dvíham svoju dušu. Spasiteľ sveta, do teba som vložil svoju nádej.“

⁷⁸ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 33.

♩ = 80 Dmi B Gmi A Dmi C F A Dmi B⁶ C F Dmi B⁶ A Dmi

O Je - su Chri - ste O in te con - fi - do.

Zo samotnej štruktúry spevu je zjavné, že ho nemožno uviesť bez sôl, ktoré sa spievajú medzi zvolaniami: *Jesu Christe a in te confido*. Text sôl vychádza z veršov žalmov: Ž 25,1-2.5.8.10.15.17;⁷⁹ Ž 73,23.25-26.⁸⁰ Starozákonné texty v tomto speve sa dostávajú do svetla novozákonnej a kristologickej dimenzie. Toto vzájomné prepojenie medzi starozákonným a novozákonným obsahom textu, kde novozákonný text naznačuje naplnenie starozákonného textu, možno rozpoznať aj v slovenskej verzii spevu *Behüte mich, Gott*,⁸¹ ktorý hovorí: „Ochráň ma Bože, dôverujem ti, len ty si môj Pán a môj Boh. Chcem stále kráčať v ústrety tebe.“⁸² V tomto texte sa prelínajú dve biblické perikopy, prvá je zo žalmu 16: „Ochráň ma, Bože, k tebe sa utiekam. Hovorím Pánovi: Ty si môj Pán. Pre mňa niet šťastia bez teba.“ (Ž 16,1-2) Druhá, novozákonná perikopa, sa odvoláva na vyznanie Tomáša, ktorý – po tom, čo mu zmŕtvychvstalý Ježiš ukázal ruky a bok – hovorí: „Pán môj a Boh môj!“ (Jn 20,28)

Jedným z najznámejších spevov z Taizé, ktorý vyzýva k dôvere, je spev *Bonum est confidere*, ktorý korešponduje so 118. žalmom: „Lepšie je utiekať sa k Pánovi, ako sa spoliehať na človeka. Lepšie je utiekať sa k Pánovi, ako sa spoliehať na mocnárov.“ (Ž 118,8-9).⁸³

⁷⁹ ¹K tebe, Pane, dvíham svoju dušu, ²tebe dôverujem, Bože môj... ⁵Veď ma vo svojej pravde a uč ma, lebo ty si Boh, moja spása, a v teba dúfam celý deň. ⁸Pán je dobrý a spravodlivý: ukazuje cestu hriešnikom. ¹⁰Všetky cesty Pánove sú milosrdenstvo a vernosť pre tých, čo zachovávajú jeho zmluvu a jeho príkazy. ¹⁵Moje oči sa neprestajne upierajú na Pána, veď on mi vyslobodzuje nohy z osídel. ¹⁷Uľav mi v úzkosti srdca a vytrhni ma z mojich tiesní. (Ž 25,1-2.5.8.10.15.17)

⁸⁰ ²³Ale ja som stále pri tebe a ty mi držíš pravicu. ²⁵Veď kohože mám na nebi? A keď som pri tebe, nič pozemské ma neteší. ²⁶Hynie mi telo i srdce, no Boh je Boh môjho srdca a podiel večitý. (Ž 73,23.25-26)

⁸¹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 82.

⁸² V tomto prípade slovenská verzia spevu nie je doslovným prekladom nemeckého originálu: „Behüte mich, Gott, ich vertraue dir, du zeigst mir den Weg zum Leben. Bei dir ist Freude, Freude in Fülle.“

⁸³ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 5.

♩ = 58 Dmi A⁴ - 3 Dmi C F

Bo - num est con - fi - de - re in Do - - - mi - no,

Gmi C F C/E Dmi Gmi⁷ Ami Dmi

bo - num spe - ra - - - re in Do - - - mi - no.

Svoju dôveru v Pánovu pomoc žalmista vložil aj do slov 121. žalmu: „Svoj zrak upieram na vrchy: príde mi odtiaľ pomoc? Pomoc mi príde od Pána, ktorý stvoril nebo i zem.” (Ž 121, 1-2) Z druhého verša tohto žalmu vychádza text kánonu: “Pomoc mi príde od Pána.”⁸⁴

Povzbudením k dôvere je aj výzva Ježiša Krista, ktorý sa po svojom zmŕtvychvstaní zjavil ženám a svojim apoštolom so slovami: „Nebojte sa.“ (Mt 28,10) Táto výzva, ako aj ohlasovanie Pánovho zmŕtvychvstania,⁸⁵ je prameňom textu spevu „Nebojte se.”⁸⁶

Vo svojej knihe „Netušená radosť“ brat Roger napísal, že pri spoločnej spievanej modlitbe človek môže pocítiť, ako sa v ňom prehlbuje túžba po Bohu a môže tak prežívať kontemplatívne očakávanie.⁸⁷ Toto očakávanie s dôverou vyjadril aj žalmista slovami: „Verím, že uvidím dobrodenia Pánove v krajine žijúcich. Očakávaj Pána a buď statočný; srdce maj silné a drž sa Pána.“ (Ž 27,13-14) Z týchto dvoch veršov spomínaného žalmu vychádzajú texty spevov *I am sure I shall see*⁸⁸ (porov. Ž 27,13). a *Wait for the Lord*, ktorý ma v slovenskej verzii názov „Blízko je Pán“ (porov. Ž 27,14).⁸⁹

Podobne aj žalm 85 vyjadruje túžbu a očakávanie Pánovho milosrdenstva a jeho spásy: „Ukáž nám, Pane, svoje milosrdenstvo a daj nám svoju spásu. (Ž 85,8)

⁸⁴ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 82.

⁸⁵ Porov. Mt 28,5.7.

⁸⁶ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 49.

⁸⁷ Porov. BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Netušená radosť*, s. 45.

⁸⁸ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 100. Text spevu: „I am sure I shall see the goodness of the Lord in the land of the living. Yes, I shall see the goodness of the God, hold firm, trust in the Lord.“

⁸⁹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 79. Text spevu: „Blízko je Pán a jeho deň. Blízko je Pán, len dôveruj.

V kánone *Ostende nobis*⁹⁰ je prvá časť ôsmeho verša tohto žalmu spojená so zvolaním „Maranatha“, ktorým prví kresťania očakávali druhý príchod Pána Ježiša.

Rozmer očakávania je v Novom zákone niekedy spájaný s pohľadom na Božie kráľovstvo. Text spevu *The kingdom of God*, v slovenskej verzii „Hľa, kráľovstvo Božie je spravodlivosť“,⁹¹ je echom slov Listu sv. Pavla, ktorý adresoval Rimanom: „Božie kráľovstvo nie je jedlo a nápoj, ale spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom. (Rim 14,17) V texte tohto spevu je však vyjadrené aj očakávanie príchodu tohto kráľovstva: „Príď k nám a otvor v nás bránu tvojho kráľovstva.“

Téma kráľovstva, spojená s pohľadom do budúcnosti zaznieva aj v slovách lotra na kríži, ktorý povedal Ježišovi: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.“ (Lk 23,42) Tieto slová sú obsahom textu spevu *Jesus, remember me*.⁹² Na lotrove slova Ježiš odpovedal: „Veru, hovorím ti: Dnes budeš so mnou v raji.“ (Lk 23,43) Ježiš potom, v dôvere a odovzdanosti, vyslovil svoje posledné slová na kríži: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha,“ (Lk 23,46) ktoré nájdeme v speve *In manus tuas, Pater*.⁹³ Tieto slová odovzdanosti, nám – do určitej miery – môžu pripomenúť zvolanie spravodlivého a zbožného Simeona: „Teraz prepustiš, Pane, svojho služobníka v pokoji podľa svojho slova,“ (Lk 2,29) ktoré sú súčasťou spevu *Nunc dimittis*.⁹⁴

V tejto časti príspevku sme mohli vidieť celú škálu biblických textov, ktoré sú súčasťou spevov z Taizé. V týchto textoch sme vnímali súvislosť témy hlbokkej dôvery s témou očakávania a odovzdanosti.

⁹⁰ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 55. Text spevu: „Ostende nobis Domine, misericordiam tuam. Amen! Amen! Maranatha! Maranatha!“

⁹¹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 65. Slovenský text spevu: „Hľa, kráľovstvo Božie je spravodlivosť a mier, radosť v Duchu Svätom. Príď k nám a otvor v nás bránu tvojho kráľovstva.“

⁹² *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 36.

⁹³ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 31.

⁹⁴ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 53.

5. Pokoj srdca

Brat Roger povedal, že dar pokoja je „evanjeliovou skutočnosťou, ktorá robí život krásnym,“⁹⁵ a „niet vnútornej jednoty bez pokoja v srdci.“⁹⁶ Podľa neho pokoj v srdci je „hlavným trámom vnútorného života a pomáha pri výstupe k radosti.“⁹⁷

Témy pokoja sa týkajú viaceré spevy z Taizé: *Christe Salvator*,⁹⁸ *Da pax cordium* (kánon),⁹⁹ *Da pacem... in diebus* (kánon),¹⁰⁰ *Dona la pace, Signor*,¹⁰¹ *Mon âme se repose*.¹⁰² Veľmi známym spevom, ktorý je prosbou o dar pokoja v srdci, je spev *Dona nobis pacem*:¹⁰³

Do tohto dvojtaktového, jednoduchého spevu, ktorý je neustále opakujúcou prosbou o dar pokoja, sa spievajú sóla vychádzajúce z biblických perikop zo Starého ako aj z Nového zákona:

- Ž 85,9: „Budem počúvať, čo povie Pán, Boh; on ohlási pokoj svojmu ľudu a svojim svätým a tým, čo sa k nemu obracajú úprimne.“
- Jn 14,27: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Ale ja vám nedávam, ako svet dáva. Nech sa vám srdce nevzrušuje a nestrachuje.“
- Mt 5,9: „Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi.“

⁹⁵ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 14.

⁹⁶ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 47.

⁹⁷ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Pramene Taizé. Lásky každej lásky*, s. 77.

⁹⁸ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 14. Text spevu: *Christe Salvator, Filius Patris, dona nobis pacem*.

⁹⁹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 18.

¹⁰⁰ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 19. Text spevu: *Da pacem Domine, da pacem, O Christe, in diebus nostris*. Tento spev vychádza z biblického textu Sir 50,25: „Nech udelí nášmu srdcu blažený pocit a uvedie pokoj za našich čias (*pacem in diebus nostris*) v Izraeli na večné veky!“

¹⁰¹ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 23. Slovenská verzia textu: „Daruj nám pokoj svoj, Pane, do srdca a myslí ho vlož. Daruj, daruj nám pokoj svoj, Pane, blízko buď stále.“ Texty sólových spevov vychádzajú z biblických perikop knihy žalmov a z listu sv. Pavla: Ž 34,10.15; Rim 14,17; Rim 15,13.

¹⁰² *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 47. Slovenský text spevu: „Len Boh je moja spása a sláva moja, len Boh je moja sila. Len v Bohu nájde pokoj duša moja, v ňom je nádej moja.“ Tento text parafrázuje ôsmy verš zo žalmu 62: „V Bohu je moja spása i sláva; Boh je moja sila a v Bohu je moje útočisko.“ (Ž 62,8)

¹⁰³ *Spevy a modlitby z Taizé*, spev 24.

Jedným z najtypickejších znakov ignaciánskej spirituality je hľadanie Boha vo všetkých veciach. Brat Roger naznačuje podobný rozmer spirituality bratov z Taizé, keď hovorí o snahe „vo všetkom hľadať pokoj srdca.“¹⁰⁴

6. Oslava Boha

Jednoduchá krása spoločnej modlitby je miestom, kde rastie a obnovuje sa duch chvály.¹⁰⁵ Tento duch chvály je bohato prítomný v spevoch z Taizé. Ich biblické pramene sú predovšetkým z Knihy žalmov, ale aj z iných kníh Svätého písma. Práve v nich je obsiahnutá chvála Boha, zvestovanie jeho činov, prosba o požehnanie i nádej na záchranu.¹⁰⁶ Ide o spevy, z ktorých uvedieme názov v pôvodnom jazyku (v zátvorke bude uvedené číslo, pod ktorým daný spev možno nájsť v slovenskom vydaní spevov), slovenský názov spevu (ak slovenská verzia spevu už bola pripravená) a biblické perikopy, z ktorých texty spevov vychádzajú:

Pôvodný názov spevu	Slovenská verzia spevu	Východiskové biblické perikopy ¹⁰⁷
Bénissez le Seigneur (6)	Pane, chválime ťa	Porov. Ž 148 ¹⁰⁸
Bless the Lord (9)	Chváliť Pána chcem	Porov. Ž 103,1-4 ¹⁰⁹
Confitemini Domino (16)		Ž 136,1
Gloria, gloria – kánon (27)		Lk 2,14
Gloria...et in terra pax – kánon (28)		Lk 2,14
Gloria Deo (29)		Lk 2,14

¹⁰⁴ BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Boh môže iba milovať*, s. 16.

¹⁰⁵ Porov. BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Netušená radosť*, s. 45.

¹⁰⁶ CABAN, P.: *Vybrané kapitoly z dejín liturgickej hudby pre poslucháčov konzervatórií*. Banská Bystrica – Badín : Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2005, s. 12.

¹⁰⁷ Pod čiarou budú uvádzané tie biblické perikopy, z ktorých vychádzali sóla k spevom.

¹⁰⁸ Sólové spevy: 1. – 5. verš: Porov. Ž 100,2-3; Ž 145,3-4; Ž 39,8; Ž 62,8; Ž 96,7-8.

6. – 11. verš: porov. Dan 3,57.62-72.75-80.82; Jn 14,6

¹⁰⁹ Sólové spevy: porov. Ž 86,12-13.

Jubilate Deo (37)		Ž 66,1
Jubilate, Alleluia (38)		Ž 66,1 ¹¹⁰
Laudate Dominum (41)		Ž 117,1
Laudate omnes gentes (43)		Ž 117,1
Magnificat – kánon (44)		Lk 1,46
Misericordias Domini (45)		Ž 89,2
Magnificat – chorál (46)		Lk 1,46 ¹¹¹
Psallite Deo (58)	Spievajte Bohu	Porov. Ž 47,7; Ž 105,2 ¹¹²
Sanctum nomen Domini (59)		Porov. Lk 1,46. 49
Singdem Herrn (60)	Spievajte pieseň novú	Porov. Ž 96,1 ¹¹³
Surrexit Christus (63)	Vstal z mŕtvych Kristus	Porov. Rim 6,4 ¹¹⁴
Venite, exultemus Domino (78)		Porov. Ž 95,1.6.
Wyślawiajcie Pana (80)	Všetci chváľme Pána	Porov. Ž 117,1; Ž 96,1 ¹¹⁵
Cantate Domino canticum novum – kánon (84)		Ž 96,1
Sit nomen Domini (85)		Ž 113,2
Cantarei ao Senhor (87)	Chcem ti spievať	Porov. Ž 104,33-34; Ž 146,2
Magnificat 3 (90)		Lk 1,46 ¹¹⁶
Benedictus Dominus Deus (103)		Porov. Lk 1,68

¹¹⁰ Sólové spevy: porov. Ž 66,1-6.8-9.16.19.20.

¹¹¹ Sólové spevy: Lk 1,46-55.

¹¹² Sólové spevy: porov. Ž 97; Ž 46,3-8.10-12; Ž 117,13-17.

¹¹³ Sólové spevy: Ž 96; Ž 98.

¹¹⁴ Sólové spevy: Ž 71,2; Dan 3,62. 71; Ž 89,14-15.

¹¹⁵ Sólové spevy: porov. Ž 136; porov. Lk 1,68-79.

¹¹⁶ Sólové spevy: Lk 1,46-55.

7. Prehľad biblických prameňov spevov z Taizé

V predchádzajúcich častiach tejto kapitoly monografie sme uviedli päť tematických okruhov, do ktorých možno zaradiť niektoré spevy z Taizé. Pre úplnosť však považujeme za dôležité uviesť celkový prehľad biblických perikop, ktoré boli východiskovým prameňom textov spevov z Taizé. Niektoré spevy používajú verše Písma takmer doslovne, v iných spevoch sú z perikop použité iba niektoré výrazy. Nasledujúci prehľad perikop a zoznam spevov zahŕňa iba tie spevy, ktoré boli uvedené v spomínanom poslednom vydaní slovenského spevníka:¹¹⁷

Ž 2 Sam 22, 29	Nech k nám tvoj hlas hovorí (C'est toi ma lampe), spev č. 12
Ž 16,1-2.11	Ochráň ma, Bože (Behüte mich, Gott), spev č. 82
Ž 18,29	Nech k nám tvoj hlas hovorí (C'est toi ma lampe), spev č. 12
Ž 25,1	Ad te Jesu Christe, spev č. 97
Ž 25,2	In te confido, spev č. 33
Ž 27,13	I am sure I shall see, spev č. 100
Ž 27,14	Blízko je Pán (Wait for the Lord), spev č. 79
Ž 33,20-21	Môj Pán (Notre âme attend), spev č. 51
Ž 34,6	Hľad' na Pána (Qui regarde vers Dieu), spev č. 57
Ž 36,6	Tvoja láskavosť (La ténèbre), spev č. 42
Ž 47,7	Spievajte Bohu (Psallite Deo), spev č. 58
Ž 62,8	Len Boh je moja spása (Mon âme se repose), spev č. 47
Ž 66,1	Jubilate Deo (kánon), spev č. 37
	Jubilate, Alleluia, spev č. 38
Ž 85,8	Ostende nobis (kánon), spev č. 55
Ž 89,2	Misericordias Domini, spev č. 45
Ž 95,1.6	Venite, exultemus Domino, spev č. 78
Ž 96,1	Spievaj pieseň novú (Singt dem Herrn), spev č. 60
	Všetci chváľme Pána (Wysławiajcie Pana), spev č. 80
	Cantate Domino canticum novum (kánon), spev č. 84
Ž 96,11.13	Raduj sa, nebo (Laetentur coeli), spev č. 20
Ž 102,2.13	Exaudi orationem meam, spev č. 91
Ž 103,1-4	Chváliť Pána chcem (Bless the Lord), spev č. 9
Ž 104,33-34	Chcem Ti spievať (Cantarei ao Senhor), spev č. 87
Ž 105,2	Spievajte Bohu (Psallite Deo), spev č. 58
Ž 113,2	Sit nomen Domini, spev č. 85
Ž 117,1	Laudate Dominum, spev č. 41
	Laudate omnes gentes, spev č. 43

¹¹⁷ *Spevy a modlitby z Taizé*, Bratislava : Lux communication, 2012. V tomto prehľade sú na prvom mieste uvádzané perikopy, potom slovenské názvy spevov, názvy spevov v pôvodnom jazyku a číslo spevu, pod ktorým ho možno nájsť v slovenskom vydaní spevníka. V prípade, že nejedná o slovenskú verzii spevu, po perikope je uvedený názov spevu v pôvodnom jazyku. Ak má spev viaceré biblické východiská, v prehľade sa daný spev nachádza na viacerých miestach. Hoci v štúdiu boli spomínané biblické perikopy sólových spevov, v tomto zozname nie sú zaradené, lebo tieto sóla ešte neboli kompletne publikované.

	Všetci chváľme Pána (Wysławiajcie Pana), spev č. 80
Ž 117,8-9	Bonum est confidere, spev č. 5
Ž 118,26	Benedictus (kánon), spev č. 4
Ž 121,2	Pomoc príde od Pána (L'ajuda em vindrà – kánon), spev č. 40
Ž 123,2	Oculi nostri, spev č. 54
Ž 136,1	Confitemini Domino, spev č. 16
Ž 139,12	Tvoja láskavosť (La ténèbre), spev č. 42
Ž 146,2	Chcem Ti spievať (Cantarei ao Senhor), spev č. 87
Ž 148	Pane, chváľime ťa (Bénissez le Seigneur), spev č. 6
Sir 50,25	Da pacem... in diebus (kánon), spev č. 19
Iz 12,2	Moja múdrosť (El Senyor), spev č. 26
Mt 5,3-12	Blahoslavenstvá, spev č. 102
Mt 6,9-13	Otče náš, spev č. 96
Mt 26,38	Zostaňte (Bleibet hier), spev č. 8
Mt 28,5.7.10	Nebojte sa (Nebojte se), spev č. 49
Lk 1,42	Bogoródice Dévo 1, spev č. 10
	Bogoródice Dévo 2, spev č. 11
Lk 1,46	Magnificat (kánon), spev č. 44
	Magnificat (chorál), spev č. 46
	Magnificat 3, spev č. 90
Lk 1,46.49	Sanctum nomen Domini, spev č. 59
Lk 1,68	Benedictus Dominus Deus, spev č. 103
Lk 2,14	Gloria Deo, spev č. 29
	Gloria, gloria (kánon), spev č. 27
	Gloria... et in terra pax (kánon), spev č. 28
Lk 2,29	Nunc dimittis, spev č. 53
Lk 6,20	Beati voi poveri, spev č. 3
Lk 23,42	Jesus, remember me, spev č. 36
Lk 23,46	In manustuas, Pater, spev č. 31
Lk 24,29	Zostaň s nami (Mane nobiscum), spev č. 99
Lk 24,34	Surrexit Dominus vere (kánon), spev č. 61
Jn 4,14	Kriste, tvoj Duchbýva v nás (Kristus, din Ande), spev č. 88
Jn 6,54-55	Jesus Christ, bread of life – Eat this bread, spev č. 101
Jn 8,12	Christe, lux mundi, spev č. 86
Jn 12,13	Benedictus (kánon), spev č. 4
Jn 15,13	Väčšej lásky nemá nik (Grande est ta bonté), spev č. 30
Jn 20,28	Ochráň ma, Bože (Behüte mich, Gott), spev č. 82
Jn 21,17	Pane, mám ťa rád (Viešpatie, tu viską žinai), spev č. 89
Rim 6,4	Vstal z mŕtvych Kristus (Surrexit Christus), spev č. 63
Rim 8,39	Nič nás nebude môcť odlúčiť (Nothing can ever), spev č. 50
Rim 14,17	Hľa, kráľovstvo Božie (The kingdom of God), spev č. 65
2 Kor 3,6.17	Dominus Spiritus est, spev č. 83
2 Sol 2,16-17	Spiritus Jesu Christi, spev č. 62
Flp 4,6-7	Dôverujte mu (Fiez-vous en Lui), spev č. 81
1 Jn 4,8.18	Náš Boh je láska (Bóg jest miłością), spev č. 94
Zjv 21,5	Hľa, ja som tu (See, I am near), spev č. 95
Zjv 22,17b. 20b	Let all who are thirsty come, spev č. 13

Záver

V tomto príspevku sme poukázali na prítomnosť bohatej pestrosti biblických textov v spevoch z Taizé. Tieto spevy, inšpirované Božím slovom, vyjadrujú celú paletu postojov človeka: uvedenie si jeho vzťahu k milujúcemu Bohu a jeho miesto v spoločenstve s Bohom, ďalej postoj dôvery voči Bohu. Ovocím tohto dôverného vzťahu je pokoj srdca a oslava Boha.

Pre komunitu bratov z Taizé, ako aj pre všetkých ľudí, ktorí prichádzajú do tejto dedinky, je krása spoločnej spievanej modlitby neoceniteľnou oporou duchovného života. Hudba a spev sú „rečou“ a neoddeliteľnou súčasťou modlitby. Brat Roger považoval spievanú modlitbu za jeden z prvých darov nášho vzkriesenia.¹¹⁸

Tento dar spievania sa v komunite bratov v Taizé rozvíjal hneď od prvých rokov svojej existencie, hoci spočiatku ich spevy mali viac monastický charakter. Až v snahe umožniť všetkým mladým, aby sa aktívnejšie zapojili do spievanej modlitby, sa charakter spoločného spevu výrazne zmenil.¹¹⁹

Dôvod, prečo sú spev a hudba také dôležité v Taizé, iste súvisí so samotnou osobou brata Rogera, s jeho detstvom a vzťahom k hudbe. Vo svojich spomienkach brat Roger spomína svoju matku, ktorú študovala spev na konzervatóriu v Paríži a koncertovala tiež ako sólistka pod vedením Vincenta d'Indy. Hoci neskôr nemohla z rodinných dôvodov vo svojej kariére naplno pokračovať, predsa sa zdokonaľovala v speve, z ktorého tiež čerpala vnútornú vyrovnanosť. Roger vo svojich detských rokoch tento hudobný prejav a lásku k spevu pozorne vnímal. Dobrú hudobnú formáciu dostali aj Rogerove sestry, ktoré hrali na klavíri. Najväčší hudobný talent mala jeho najmladšia sestra Geneviève, ktorá neskôr prišla do Taizé za svojím bratom Rogerom, a kde napokon svoj život zasvätila starostlivosti chudobným a opusteným deťom.¹²⁰

¹¹⁸ BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Netušená radost*, s. 45.

¹¹⁹ Na Slovensku sa začali spevom z Taizé venovať po období komunizmu mladí v kapucínskom kostole v Bratislave, združení okolo muzikológa Juraja Lexmana a vydali aj zborník „Spevy z Taizé.“ CABAN, P.: *Dejiny liturgickej hudby*. Banská Bystrica – Badín : Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2005, s.117.

¹²⁰ Porov. BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Netušená radost*, s. 46.

Na príklade brata Rogera a komunity bratov v Taizé možno vidieť, ako je ich život obohacovaný spievanou modlitbou, ktorá vychádza predovšetkým z textov Svätého písma. Táto modlitba je však pokojnou silou, ktorána človeka pôsobí a nedá mu len tak driemať.¹²¹ Z tejto modlitby komunita bratov z Taizé čerpá silu vždy nanovo odpovedať na Božie pozvanie: hľadať zmierenie medzi ľuďmi a pokoj srdca. Spievaná biblická modlitba je výzvou aj pre tých, ktorí nežijú v komunite bratov v Taizé, je výzvou aj pre nás všetkých, aby sa napísané Božie slovo pretransformovalo do žitej reality, ktorá by bola odrazom živého pôsobenia Božieho Slova, prítomného uprostred nás.

Použitá literatúra

BENKOVSKÝ, J.: Aby sme cítili dobrotu Boha. In: *Viera a život*, roč. 23, 2013, č. 4, s. 54 – 66.

BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Vlastnými slovami. Antológia*. Trnava : Dobrá kniha, 2006. 166 s. ISBN 80-7141-533-2.

BRAT ROGER Z TAIZÉ: *Pramene Taizé. Láska každej lásky*. Bratislava : Serafín, 1997. 108 s. ISBN 80-85310-84-8

BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Netušená radost*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladateľstvá, 2006. 78 s. ISBN 978-80-7195-075-2

BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Boh môže iba milovať*. Bratislava : Serafín, 2005. 111 s. ISBN 80-8081-025-7

CABAN, P.: *Liturgika, Princípy a teológia liturgie*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 2010. 104 s. ISBN 978-80-7162-803-3

CABAN, P.: *Dejiny liturgickej hudby*. Banská Bystrica – Badín : Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2005. 142 s. ISBN 80-88937-03-5

CLÉMENT, O.: *Taizé a zmysel života*. Bratislava : Serafín, 1999. 103 s. ISBN 80-88944-04-X

¹²¹ Porov. BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Netušená radost*, s. 45.

- DUFKA, V.: Liturgické slávenie ako základné východisko pre chápanie rituálnej hudby. In: PODPERA, R. (ed.): *Hudba v súčasnej liturgii*. Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV, 2006, s. 59 - 70. ISBN 80-89135-07-2
- FIDANZIO, M.: Úvod. In: BRAT ROGER Z TAIZÉ, *Vlastnými slovami. Antológia*. Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 9 – 24. ISBN 80-7141-533-2
- FILIPEK, A.: Liturgia v živote Cirkvi. In: *Zasvätenie do teológie*. Trnava : Dobrá kniha, 2008, s. 277-287. ISBN 978-80-7141-622-7
- KUBICKI, J. M.: *Liturgical music as ritual symbol. A Case Study of Jacques Berthier's Taizé Music*, Leuven 1999. 207 s. ISBN 90-429-0740-1.
- LICHNER, M.: Teologická analýza diela De correptione et gratia a možné nové chápanie problematiky milosti. In: *Teologický časopis*, r. 10, 2012, č. 1, s. 29 – 58.
- LICHNER, M.: Miesto svätého písma v živote a učení svätého Augustína. In: LICHNER, M., CSONTOS, L., ĎURICA, J.: *Biblia a jej interdisciplinárne reflexie I*. Monografia. Dobrá kniha : Trnava, 2013, s. 9–46.
- MATKA TERESA Z KALKATY – BRATR ROGER Z TAIZÉ: *Marie, matka smíření*. Brno : Cesta, 1991. 67 s. ISBN 80-85319-19-5
- Spevy a modlitby z Taizé*, Bratislava : Lux communication, 2012.
ISBN 978-80-968615-1-4
- Sväté písmo Starého i Nového zákona*. Rím : Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, 1995.

Mgr. Vlastimil Dufka SJ, SLD. – Mgr. Viktor Binder –
ThDr. Ján Ďurica SJ, PhD., Mgr. ThLic. Bernard Mišovič SJ

Biblia a jej interdisciplinárne reflexie III
Monografia

Editor: Mgr. Vlastimil Dufka SJ, SLD.

Prvé vydanie

Autor obrázka na obálke: Stano Dusík

Grafická úprava: Vlastimil Dufka SJ

Monografia je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA: Biblia a jej interdisciplinárne reflexie (1/1339/12).

Vydala Dobrá kniha
pre Teologickú fakultu Trnavskej univerzity
ako svoju 1 050. publikáciu, na Slovensku 795.

Dobrá kniha
P. O. Box 26
Štefánikova 44, 917 01 Trnava
tel.: 033 / 59 34 211
fax: 033 / 59 34 226
www.dobrakniha.sk

ISBN 978–80–7141–832–0

